

Významné osobnosti naší univerzity

Vzpomínka na Jiřího Straku

Dne 23. prosince vzpomene desátého výročí úmrtí jednoho z nejvýznamnějších světových romanistů – Jiřího Straky.

Jiří Straka se narodil v Táboře 22. října 1910. Když se ve čtrnácti letech seznámil s francouzštinou, rozhodl se ji vystudovat. V Praze byl žákem předních odborníků, jejichž přednášky jej hluboce ovlivnily. Jeho učiteli zde byli mimo jiné profesor románské filologie Maxilimilán Křepinský – jenž byl sám žákem Jana Urbana Jarníka, zakladatele české romanistiky – a profesor fonetiky Josef Chlumský. V roce 1933 se Straka stal jeho asistentem.

V roce 1934 obhajuje disertační práci na téma *Contribution à l'étude de l'amuïssement des consonnes finales en ancien français* (Příspěvek ke studiu zániku koncových souhlásek ve staré francouzštině) a jako stipendista francouzské vlády pokračuje ve studiu v Paříži. Účastní se tam seminářů vedených slavnými romanisty jako Bédier, Vendryes, Jeanroy či Mario Roques a spolupracuje s profesory slavistiky na Sorbonně, zejména s André Mazonem.

V roce 1937 se usadil se svou ženou Jacqueline v Praze, kde vyučuje francouzštině a češtině na městském a na francouzském gymnáziu. Publikoval již četné články, vydal satirickou báseň v časopise *Neuphilologische Mitteilungen* a tři balady k Panně Marii, když tu byla jeho plodná práce přerušena Mnichovem. Tehdy utíká do Francie, kde je roku 1940 jmenován lektorem češtiny a posléze pověřen výukou fonetiky na Univerzitě ve Štrasburgu. Tehdy rozvíjí hojnou vědeckou činnost v oblastech fonetiky a dialektologie. V roce 1943 byl, stejně jako řada jiných velkých osobností,

odvlečen do Buchenwaldu. Po válce pokračuje Jiří Straka v práci ve Štrasburgu a zároveň habilituje v Brně, kde se v roce 1946 stává docentem románské filologie a francouzské lingvistiky. Brzy poté získává francouzské občanství a tváří v tvář hrozbě komunistické diktatury se definitivně usazuje ve Štrasburgu, kde zakládá *Institut de phonétique* (Ústav fonetiky). V roce 1966 se stal profesorem.

Jiří Straka je autorem převratných prací v oblasti experimentální a historické fonetiky, pro něž se ve velké míře inspiroval pracemi svých učitelů Josefa Chlumského a Maximiliána Křepinského. Výsledky Strakových prací jsou dnes nepostradatelnou součástí učebnic i vědeckých prací z oblasti románské fonetiky, jako je *Lexikon der Romanistischen Linguistik* a učebnice G. Zinka a F. De La Chaussée.

Straka vynikl též na poli dialektologie. Spolupracoval na publikaci *Nouvel Atlas Linguistique de la France* a vydal soubor básní napsaných v 18. století v dialektu Saint-Etienne. Dlouho stál v čele odborného časopisu *Travaux de linguistique et de littérature* a založil a řídil dodnes prosperující ediční řadu *Bibliothèque française et romane*.

Nedlouho před smrtí se Jiřímu Strakovi vyplnilo přání znovu spatřit své rodiště Tábor a místa svého bývalého univerzitního působení. V roce 1992 jsme měli potěšení slyšet jeho přednášky na Masarykově a na Karlově Univerzitě, od níž v listopadu 1992 obdržel čestnou medaili. Památka Jiřího Straky zůstává živá v myslích a v práci románských filologů.

B. LIBROVÁ